

«Så vem, ska jag tro på?»

IKKE ALLE LYTTET PÅ den særegne svenske artisten Thomas DiLeva i forrige århundre og vil derfor ikke umiddelbart kjenne igjen tekstlinjen i tittelen. Jeg er klar over det. Men en av DiLevas låter dukket plutselig opp i hodet mitt i dagene etter at forslaget til statsbudsjett ble presentert og kranglingen var i gang om tildelingene til forskning. For hvem skal vi tro på?

Regjeringen har lagt fram et statsbudsjett hvor den hardnakket hevder å for en gangs skyld satse spesielt på forskning. Reaksjonen fra universitets- og høgkolesektoren var likevel ikke positiv. Tvert imot: Misnøyen sitter like sterkt. Hvorfor er det slik?

Denne gang har vi i Forskerforum ønsket å gå misnøyen ordentlig etter i sømmene. Hvordan kan det ha seg at regjeringen og sektoren kan ha så forskjellig oppfatning av innholdet i statsbudsjettet når det gjelder forskning?

MYE SKYLDES AT ENKELTE av tildelingene er omstridte, noe flere medier korrekt trekker fram: Det er lite midler til fri forskning og ingen stipendiatstillinger, i tillegg er basisbevilgningene ikke til å juble over. Men mediene har sagt lite om følgende: Statsminister Jens Stoltenberg uttalte i forbindelse med framleggningen av statsbudsjettet hele to ganger på NRK at regjeringen har foretatt en «massiv satsning på forskning og utvikling». Han nevnte «vei» og forskning» i én og samme setning. Det må da være rimelig unikt. Lyver statsministeren sektoren rett opp i ansiktet?

Mye av regjeringens forskningssatsning er øremerket, og det kan være en av grunnene til at

UH-sektoren er så misfornøyd. I tillegg er man lite glad for at ting ikke er fullfinansiert.

Det er imidlertid litt for enkelt å bare la seg rive med av UH-sektorens argumentasjon. Forskerforum mener at det er nødvendig å komme ut av de vante banene å tenke på, og ikke bare gjenfortelle at sektoren er skuffet og at det er for lite penger – igjen.

HER FØLGER ET KJAPT FORSØK på oppklaring: For UH-sektoren, hvor forskning og undervisning henger så tett sammen, er det ikke lett å juble når bare den ene hånda får. Selv om bud-

sjettet for 2010 kan se ut til å bli tidenes største forskningsbudsjett, spiller det liten rolle så lenge høyere utdanning ikke blir tilgodesett tilsvarende (les mer om dette på side 4). Forskerforbundets analyser viser at budsjettet for høyere utdanning har en realnedgang på 1,3 prosent etter at lønns- og prisvekst er tatt med. Det

er det absolutt ingen grunn til å juble over. Forskningsbudsjettet i seg selv er det derimot ingen som egentlig klager over, det budsjettet er unikt.

Sektoren har imidlertid et formidlingsproblem i forhold til allmenheten når klagesangen om at universitetene og høgskolene ikke får nok penger gjør at det samtidig forstås som at Norge ikke satsar på forskning. Argumentene blandes sammen og gjør problemet uklart. Dette er ikke sektoren tjent med, og her må man jobbe for å tydeliggjøre budskapet sitt.

Under overskriften «Forskning – en budsjettvinner» setter også forsknings- og høyere utdanningsminister Tora Aasland fokus på problemet. At forskning ikke er budsjettvinner er «en misforståelse som skyldes sammenblanding

av budsjettet for forskning og budsjettet for høyere utdanning», skriver hun i Klassekampen i slutten av oktober. At saken dog ikke er fullt så enkel, bekrefte når ledere i sektoren truer med å ta fra sine forskningsbudsjett for å

dekke hull i undervisningsbudsjettene. Det er tydelig at det er et sterkt behov for arbeidet det nye Handlingsromsutvalget forventes å gjøre fram til februar 2010.

OVERFØRINGENE TIL BLANT annet klimaforskning og vitenskapelig utstyr er altså en relativt stor satsning fra regjeringen. Satsningen på klima er spesielt stor, med 350 millioner kroner. Men sammenlignet med Danmarks nylig annonserte ekstrasatsning på grunn, strategisk forskning på 700 millioner danske kroner (over tre år), som en del av globaliseringsmid-

lene, i tillegg til milliardsatsningen de allerede har foretatt på energiteknologi, har den norske regjeringen muligens et lite stykke igjen. Ingen grunn til å ta helt av med andre ord.

Likevel: Med regjeringens storstilte, øremerkede satsning på klimaforskning er det grunn til å spørre om statsministeren nå har

engasjert seg slik som i Danmark, og slik ledere i forskningssektoren lenge har etterlyst. Er de 350 millioner starten på et engasjement fra Stoltenberg som vil gi stadig sterkere styring over forskningsmidlene fra regjeringen også i fremtiden?

UANSETT OM VI SNAKKER OM en satsning på 350 eller 700 millioner, så kan det by på problemer å pøse masse penger inn i et forskningsfelt. Klimaforskere har allerede uttrykt sin bekymring for om sektoren har nok forskere. Har vi nok fagpersoner fra de riktige fagene til å ta i bruk alle disse midlene? Mye tyder på at dette kan bli en utfordring.

Professor Tore Furevik sier til På Høyden, nettavisen til Universitetet i Bergen, at han frykter at svakere rekruttering til realfagene vil føre til problemer også for rekrutteringen til klimaforskning.

Og dersom politikerne ønsker mer styring av forskningsmidlene, hvem skal fortelle håpefulle studenter i kø på journalistutdanningene eller kunsthøgskolene at det er realister landet trenger? Kampanjer for å rekruttere til realfag virker ikke. Dette noe nedslående faktum kunne vi lese på Forskerforum.no i begynnelsen av oktober. Foreldrenes påvirkning betyr mest.

Her har vi derfor en stor uavklart utfordring som det ikke er lett å se noen umiddelbar løsning på. Kanskje det er dette problemet regjeringen burde ha gitt millioner av forskningspenger til å løse først?

«Lyver statsministeren UH-sektoren rett opp i ansiktet?»

Fungerende redaktør
Elin H. Rekdal

«Har vi nok fagpersoner fra de riktige fagene til å ta i bruk alle disse midlene?»

«Hvem skal fortelle håpefulle studenter i kø på journalistutdanningene eller kunsthøgskolene at det er realister landet trenger?»

LEDER KRONIKK DEBATT BØKER

Send kronikkforslag til kjetil.brottveit@forskerforum.no. Kronikkens lengde må ikke overstige 10 000 tegn, inkludert mellomrom. Bidrag som trykkes honoreres med kr. 2.000,– Innlegg må være maksimum 2000 tegn hvis de skal komme på trykk og bli ikke honorert.